

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Bc. Markéta Jarošová

Název práce: Mezipopulační variabilita ve tvaru a velikosti ruky: důsledky pro odhad pohlaví pravěkých umělců

Oponent: Daniel Sosna, Ph.D.

1. CÍL PRÁCE (*uvedte, do jaké míry byl naplněn*):

Cílem práce Markéty Jarošové je pomocí empirické analýzy otisků rukou dvou současných populací zdokumentovat mezipopulační variabilitu a zhodnotit metodické důsledky této variability pro odhad pohlaví tvůrců paleolitického umění. Cíl práce se podařilo naplnit.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Práce má jasnou a přehlednou strukturu a je výborně vyvážená. Úvod přináší dobrý přehled o současném bádání v oblasti pohlavního dimorfismu. Použitá literatura je relevantní, recentní a dobře zpracovaná.

Kapitola nazvaná Teoretická východiska je přehledná a čtenáři představuje základ, pro porozumění tématu. Obsahově je velmi pestrá a předkládané informace se pohybují od morfologie ruky až po přístupnost paleolitických jeskyní. Z kapitoly je zřejmé, že se autorka v problematice velmi dobře zorientovala a prozkoumala mnoho souvisejících oblastí od genetiky po archeologii. Potěšilo mě i, že autorka dobře pracuje s různými úrovněmi pohlavnosti a explicitně vymezuje o jaké úrovni v daném kontextu hovoří. Název kapitoly ale úplně neodpovídá obsahu. Nedomnívám se, že popis anatomických struktur nebo přehled fylogenetického a ontogenetického vývoje ruky je teorií. Alespoň ne ve formě, která je zde prezentována. Jedná se spíše o „základní“ než „teoretická“ východiska. Lehce překvapivá citace k obecné definici traseologie je Šajnerová 2004. Klasické autority ustavující disciplínu bych hledal o desítky let dříve a to v Rusku, Velké Británii nebo Francii. Podobně jako v případě Ruffa nebo Auerbacha je potřeba v daném tématu dobře identifikovat autority.

Materiál a Metody jsou popsány přehledně. Nacházím zde všechny potřebné informace.

V kapitole Výsledky autorka prezentuje nejprve analýzu intra- a inter-observačních chyb. Tato pasáž je velmi propracovaná vzhledem k menší důležitosti – rozumím ritualizaci měření chyb v biologické antropologii, ale substantivně se nejedná o klíčovou oblast zájmu – tématu. Následná srovnání jsou vedena krok za krokem s detailním přehledem získaných hodnot v tabulkách. Tabulky se mi jeví výborně promyšlené a ukazují, do jaké hloubky autorka téma analyzovala. Např. tabulka 10 kombinující kontingenční a řádkovou logiku prezentace dat je nápaditá.

Diskuze je dobře vedená a navazuje na výsledky předchozích studií. Autorka přesvědčivě a srozumitelně zasazuje své výsledky do kontextu širší diskuze o metodologii určování pohlaví z otisků rukou. Dokázal bych si představit strukturu kapitoly, která lépe kopíruje předchozí text, ale jinak je kapitola kvalitní.

Závěry jsou formulovány stručně a jasně. Základní odkaz studie je zřejmý a dobře zapadá do Novotno-Brůžko-Galetovské skeptické tradice.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA *(jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):*

Formální úprava je velmi dobrá. Překlepy a gramatické chyby jsou vzácné. Zaregistroval jsem jen několik chyb v přičestí minulém, použití mezer a velkých písmen. Velmi se mi líbí stylistika, která je stručná, suchá a úderná. Věty mají jednoduchou konstrukci a přenášejí jasnou informaci. Takto má v diskurzu APM odborný text vypadat. Navíc jsou věty formulovány srozumitelně, aby jim porozuměl i laik, což je jednoznačně přednost. Tabulky i obrázky jsou propracované, galetovsky minimalistické a estetické. Naprosto úžasný je obrázek 39, který v jednom přehledném prostoru prezentuje řadu užitečných informací. Popisky ke grafům a tabulkám jsou kvalitní. Drobnou poznámku mám k úpravě originálních obrázků. Na několika místech jsem měl dojem, že autorka upravila obrázek, aby byl lépe čitelný. Nejmarkantnější to je u obr. 24, kde autorka cituje Snowa, ale obrázek je s českými nápisy. Bylo by korektní u popisku specifikovat úpravy originálu. Autorka korektně cituje. Přestože vím, že to v oblasti biologických a lékařských věd není obvyklé, přimlouval bych se za citování stran u rozsáhlých publikací jako jsou knihy (zde např. Čihák 2011). Jestli jsem dobře pochopil strategii autorky, strany užívá jen u přímých citací v uvozovkách. Absence citování stran u parafrází je dáno tím, že v tomto diskurzu jsou primárním zdrojem informací články z časopisů, kde potřeba stran není klíčová. Absence stran u citovaných knih je ale nešvar, který bychom neměli přenášet na další generaci studentů. Redundantní je citování autorů před i uvnitř závorek, jako je tomu například u citace na s. 22 u Lazenby a Smashunk 1999. Na s. 77 je nedokončená věta prvního odstavce. Přílohy jsou informativní a anglické resumé je solidní.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE *(celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):*

Předkládaná diplomová práce Markéty Jarošové má vysokou kvalitu. Práce svou propracovaností místy doslova bere dech. Jako celek je práce koherentní a vysoce profesionální. Při tomto hodnocení je jistě nutné vzít v potaz mou slabší orientaci v oblasti diskriminačních funkcí. Místy jsem měl problém držet s autorkou krok a dlouze jsem se musel soustředit na prezentovaná data. Nicméně jsem ani zde nezaznamenal nejasně formulovanou nebo jinak problematickou pasáž.

Četba této diplomové práce byla obohacující. Získal jsem nové informace o hypotetickém vztahu otisků rukou k početním operacím, o indonéských lokalitách s velmi starými otisky nebo o recentních pracích Mackie 2015 a Honoré 2016. Zajímavé bylo i čtení výsledků, což mě samotného překvapilo. Naivně jsem se před přečtením této práce domníval, že mám o tématu přehled vzhledem k mému původnímu zájmu o paleolit a nedávné spolupráci s kolegy Mikem a Galetou. Markéta Jarošová mě přesvědčila o opaku, což je skvělá zpráva. Mám dokonce dojem, že by výsledky studie neměly zapadnout jako diplomová práce, ale měly by se publikovat.

Na závěr si nemohu odpustit malý komentář. Když jsem Markétu poznal tuším ve třetím ročníku studia, bylo obtížné ji přinutit k aktivní komunikaci a když promluvila, bylo její kuňkání nesrozumitelné. Zřejmě jsem nebyl schopen odhalit její potenciál ani v písemné formě v eseji do kurzu, který jsme spolu měli. Měl jsem tehdy obavy o výsledek studia v oboru APM, kde se Markéta přihlásila a kde bylo nutné očekávat daleko větší nároky na komunikaci. Poslední dva roky sleduji se zájmem Markétin posun jak v prezentacích, tak písemném projevu. Diplomová práce mě přesvědčila, že Markéta za poslední dva roky neskutečně vyrostla. Není mnoho případů, kdy by člověk přijímal s nadšením vlastní omyly nebo špatný odhad. Toto je jeden z nich a přijímám ho velmi rád.

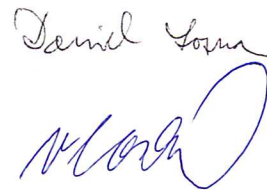
5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ *(jedna až tři):*

Mohla byste prosím interpretovat výsledky prezentované v tabulce 10? Výsledky jsou z mého pohledu překvapivé a chtěl bych slyšet Vaše vysvětlení, čím je výsledný trend způsoben.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*): **výborně**

Datum: 23.5.2016

Podpis:

Handwritten signature in blue ink, appearing to read "Daniel Šouma".

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie